

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

УДК 336.71

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2021-2-6>

СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

Л. Є. БОРИСОВА

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

М. С. МАМУНЕНКО

студентка,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Анотація. Вітчизняний ринок цінних паперів знаходиться в процесі реформування, і банки є провідними учасниками цього ринку. **Метою роботи** є аналіз банківської діяльності на ринку цінних паперів та конкретизації пріоритетних видів діяльності задля розроблення рекомендацій щодо потреб сьогодення. **Методика дослідження.** Завдяки аналізу статистичних даних та законодавчої бази щодо діяльності банків на фондовому ринку було досліджено стан їхньої діяльності на цьому ринку та виокремлені пріоритетні види операцій з цінними паперами. **Результати.** Подальший розвиток потребує оптимізації правової основи діяльності банків із цінними паперами, окрім іншого, розвиток інвестиційних операцій банків із цінними паперами шляхом залучення в портфелі цінних паперів іноземних емітентів. **Використання результатів проведеного аналізу на практиці** дозволить зосередити увагу на пріоритетних напрямках діяльності банку на ринку цінних паперів.

Ключові слова: комерційні банки, цінні папери, фондовий ринок, інвестиційна діяльність банків, первинний ринок цінних паперів.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Основними завданнями банківської системи у розвинутій ринковій економіці є: проведення грошових розрахунків і платежів підприємств, організацій, установ та населення, мобілізація і перетворення тимчасово вільних грошових коштів, заощаджень та доходів населення в активно діючий капітал. Своєрідним сполучним ланцюгом між ринком капіталів та ринком грошей є ринок цінних паперів як один із найбільш динамічних сегментів фінансового ринку. Висока дохідність та висока ризиковість операції з цінними паперами може стати одним з альтернативних джерел доходів банківських установ. На жаль, на сучасному етапі розвитку банківської діяльності операції з цінними паперами не є достатньо вживаними і тому потребують дослідження задля подальшого розвитку. Необхідним постає, окрім іншого, процес вивчення зарубіжного досвіду ведення банками операцій з цінними паперами і можливість адаптації цього досвіду до потреб банківської системи та економіки загалом. Саме тому тема всебічного дослідження діяльності вітчизняних банків на ринку цінних паперів є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню функціонування ринку цінних паперів в Україні та ролі комерційних банків на цьому ринку присвячено достатньо праць вітчизняних учених, таких як: Ю.В. Азаров, І.В. Борщук, Н.В. Дегтярьова, Н.О. Дорошенко, В.М. Кочетков, Б.Л. Луців, О.В. Парандій,

З.М. Скибинська, Ю.А. Соколов, С.А. Станісевич, Т.О. Стечишин, С.В. Черкасова, В.Д. Шквір. Але постає необхідність подальшого дослідження діяльності комерційних банків як професійних учасників ринку цінних паперів та як фінансових інститутів, що формують інфраструктуру цього ринку.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою роботи є конкретизація банківської діяльності на сучасному ринку цінних паперів, встановлення пріоритетних видів такої діяльності та розроблення рекомендацій щодо їх розвитку в умовах сьогодення. Так, постає завдання дослідити стан розвитку банківських операцій на сучасному фондовому ринку та виокремити найбільш перспективні види операцій, на впровадженні чи розвитку яких потрібно зосередитись.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Комерційні банки історично були першими установами, які почали спеціалізуватися на операціях із цінними паперами. Необхідно також враховувати, що історично склалася більша довіра у населення та підприємств саме до банків як до фінансового посередника. Так, цілі, які переслідують банки, здійснюючи операції з цінними паперами, впливають з самої природи і ролі, яку вони відіграють на фінансовому ринку. Цінні папери є засобом для досягнення головної мети – отримання прибутку. Вони розширюють можливості банків з організації грошово-кредитних відносин, посилюють ринковий характер їхньої діяльності. Стандартність і серійність, здатність інтенсивно обер-

татися на фінансових ринках зумовлюють привабливість цінних паперів для банків, допомагають забезпечувати їх ліквідність. Виходячи з цілей діяльності банків на ринку цінних паперів, усі приведені ними операції можна об'єднати в такі групи:

- операції з метою отримання доходу;
- операції з підтримки ліквідності банку;
- операції, подібні кредитуванню (облік векселів, репо);
- емісія власних цінних паперів з метою залучення ресурсів (недепозитних джерел коштів);
- операції, під час яких банк виступає посередником на ринку цінних паперів.

Нині не існує чітко встановлених видів банківських операцій з цінними паперами. На рис. 1 відображена класифікація найтипівіших операцій. До традиційних банківських операцій із цінними паперами належать розрахунково-касові та інші операції, до нетрадиційних – емісійні, інвестиційні та посередницькі операції.

Банки можуть займатися організацією випуску цінних паперів. Здійснюючи емісію цінних паперів, підприємства зазвичай вдаються до послуг посередників – банків, які мають необхідний досвід та можливість: кваліфікований персонал, мережа відділень і філій, що дозволяють розширити коло інвесторів. Таким чином, банк виступає в ролі інвестиційної компанії. Емісія цінних паперів за дорученням клієнта включає три етапи:

- 1) підготовка емісії – узгодження з емітентом умов емісії;
- 2) прийом (викуй) цінних паперів у емітента;
- 3) розміщення цінних паперів (приватне, відкритий продаж).

Виступаючи в ролі інвестиційної компанії, банк може видавати гарантії з розміщення ланцюгових паперів на користь третіх осіб.

Банки займаються діяльністю з ведення реєстру власників цінних паперів. З іншого боку, банки можуть займатися діяльністю з організації торгівлі на ринку цінних паперів. Такою діяльністю визнається надання послуг, що безпосередньо сприяють висновку цивільно-правових угод із цінними паперами між учасниками ринку цінних паперів.

Згідно з чинним законодавством, банки в Україні створюються у формі публічного акціонерного товариства або кооперативного банку [4]. Статутний капітал банків – публічних акціонерних товариств формується приватною емісією акцій для заздалегідь визначених осіб. Для збільшення статутного капіталу відповідно до вимог Національного банку України щодо мінімального його розміру [5] банки можуть проводити повторні емісії за умови повної сплати акціонерам виплат за раніше випущеними акціями. Підвищення вимог щодо нарощення статутного капіталу до 500 млн грн. до 2024 року прямо пропорційно збільшенню обсягу послуг, надаваних банками, підвищенню фінансової стійкості та платоспроможності.

Інвестиційна діяльність банків обмежується нормативами інвестування відповідно до постанови «Про затвердження інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» [6]:

1. Н11 – норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (нормативне значення не більше 15%);
2. Н12 – норматив загальної суми інвестування (нормативне значення не більше 60%).

Попри активне скорочення кількості українських банків протягом 2014–2021 рр., банківська система має тенденцію до оздоровлення і відображає позитивну динаміку росту. Це простежується в інвестиційній діяльності комерційних банків у складі активних операцій. Протягом аналізованого періоду 2017–2021 рр.

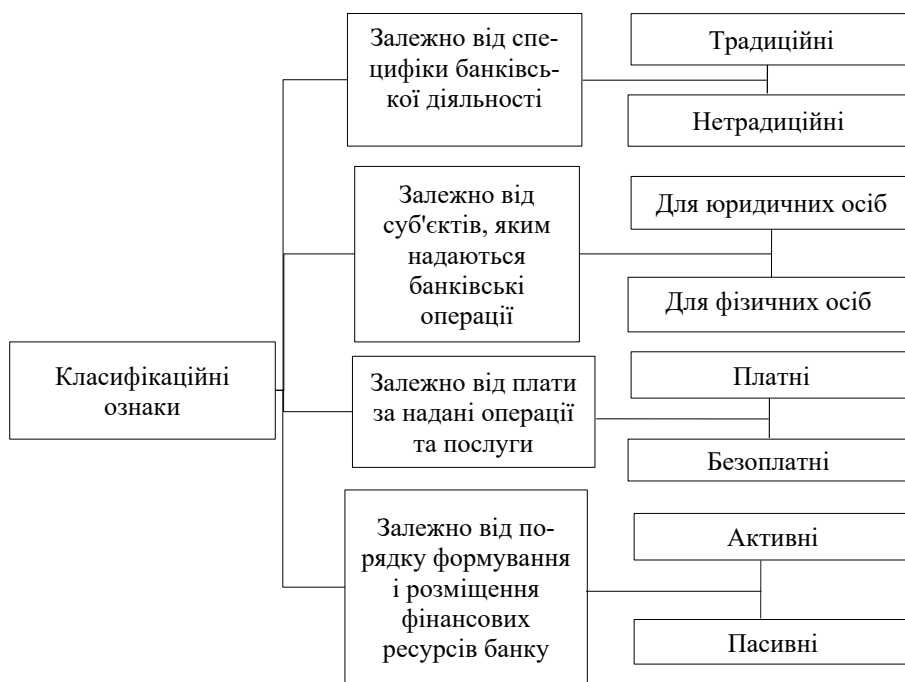

Рис. 1. Класифікація банківських операцій з цінними паперами

Джерело: узагальнено автором за [1; 2; 3]

банкам вдалося залучити на 236 999 млн грн. на внутрішньому ринку, тим самим збільшивши власні активи, що дало змогу збільшити частку вкладень у цінні папери (табл. 1):

Можемо спостерігати стабільне зростання частки інвестиційних операцій у цінні папери у загальній частці активів з 0,26% у 2017 році до 0,36% у 2021 році. Діяльність банків як інвесторів передбачає у тому числі проведення операцій із купівлі та продажу цінних паперів; отримання та розміщення кредитів під заставу придбаних цінних паперів. Проаналізуємо-мо обсяги цінних паперів, випущених комерційними банками України, за допомогою таблиці 2.

З наведених даних можна виявити, що найбільші обсяги випуску за всіма видами цінних паперів спостерігалися саме у 2018 р., лише боргова діяльність мала найбільший показник у 2019 р. і становила 3821 млн грн. Найменшу частку серед усіх років становлять векселі із незмінним показником щорічного випуску у 2 млн грн. Щодо емісійної діяльності, то на 2018 р. також припав пік активних операцій банків, а у 2019 р. емісія акцій вже зменшилася на 29 млн грн.

Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних

паперів та фондового ринку (далі Комісія) у січні – грудні 2020 року, становив 113,4 млрд грн, що менше на 79 млн грн порівняно з відповідним періодом 2019 року (113,48 млрд грн). Протягом січня – грудня 2020 року Комісією зареєстровано 71 випуск акцій на суму 32,98 млрд грн (таблиця 3).

Порівняно з аналогічним періодом 2019 року обсяг зареєстрованих випусків акцій зменшився на 30,56 млрд грн. Серед значних за обсягом випусків акцій, які суттєво вплинули на загальну структуру зареєстрованих випусків акцій у грудні 2020 року, зареєстровано: випуски АТ «Таскомбанк» на суму 1657 млн грн та ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»» на суму 1 млрд грн.

Комісією протягом січня – грудня 2020 року зареєстровано 96 випусків облігацій підприємств на суму 32,95 млрд грн (таблиця 4). Порівняно з аналогічним періодом 2019 року обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств збільшився на 21,74 млрд грн.

Комісією протягом січня – грудня 2020 року зареєстровано 9 випусків облігацій підприємств в іноземній валюті на суму 9,4 млн доларів та 3 випуски на суму 3 млн євро. Протягом січня – грудня 2020 року обсяг випусків облігацій місцевих позик становив

Таблиця 1

Динаміка активів банків за період 01.01.2017 – 01.09.2021 (млн грн.)

	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.09.2021
Кількість банків	96	82	77	75	71
Активи банків	1,256,299	1,333,831	1,359,703	1,493,298	1,900,358
Вкладення в цінні папери	332,273	425,803	480,615	539,466	688,512
Частка у загальному обсягу активів, %	0,26	0,32	0,35	0,36	0,36

Джерело: розраховано автором за [5]

Таблиця 2

Обсяги цінних паперів, випущених комерційними банками України, млн грн

Рік	Усього	Ощадні та депозитні сертифікати	Облігації	Векселі	Акції
2017	435	198	171	2	64
2018	4505	3685	499	2	318
2019	4110	3382	437	2	289
2020	3619	3039	507	2	71

Джерело: розраховано автором за [7]

Таблиця 3

Обсяг та кількість випусків акцій, зареєстрованих Комісією протягом січня – грудня 2020 року

Період	Обсяг випуску акцій, млн грн	Кількість випусків, шт
Січень	145,91	8
Лютий	59,00	1
Березень	618,22	4
Квітень	132,88	3
Травень	2 249,15	6
Червень	58,24	4
Липень	6 724,66	11
Серпень	794,26	6
Вересень	12 750,12	5
Жовтень	708,52	7
Листопад	4 757,29	7
Грудень	3 984,55	9
Усього	32 982,80	71

Джерело: складено авторами за [8]

Таблиця 4

**Обсяг та кількість випусків облігацій підприємств,
зарєєстрованих Комісією протягом січня – грудня 2020 року***

Період	Обсяг випуску облігацій підприємств, млн грн				Кількість випусків, шт
	Підприємства (крім банків та страхових компаній)	Банки	Страхові компанії	Загальний обсяг зарєєстрованих випусків	
Січень	4774,64	200,00	0,00	4974,64	24
Квітень	5992,00	0,00	0,00	5992,00	2
Травень	3398,16	0,00	0,00	3398,16	14
Червень	13642,00	0,00	0,00	13642,00	6
Липень	341,62	0,00	0,00	341,62	7
Серпень	310,00	0,00	0,00	310,00	10
Вересень	200,00	0,00	0,00	200,00	4
Жовтень	495,55	0,00	0,00	495,56	7
Листопад	530,02	0,00	0,00	530,02	12
Грудень	3065,00	0,00	0,00	3065,00	10
Усього	32749,00	200,00	0,00	32949,00	96

Джерело: складено авторами за [8] (*лютий та березень пропущені, оскільки у ці місяці відсутні випуски облігацій будь-яких підприємств)

3,9 млрд грн, що на 3,1 млрд грн більше порівняно з даними за аналогічний період 2019 року.

У 2016 році знизилася вкладення банків у ощадні депозитні сертифікати НБУ на 56 млрд грн з початку року. Основними причинами є зниження облікової ставки НБУ до 14%, що зменшило дохідність банківських операцій, та зміна у нормативній базі. Так, 15 вересня 2016 р. набула чинності постанова Правління НБУ № 387, за якою було ліквідовано можливість проведення операцій з депозитними сертифікатами шляхом участі в торгах, які проводяться на біржовому ринку цінних паперів.

Депозитні сертифікати НБУ є одним із стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи, який є борговим зобов'язанням центрального банку, а отже, не відноситься ні до цінних паперів, ні до фінансових інструментів. Нині це рішення суттєво не завдало збитків банкам через зниження їх зацікавленості.

Основним завданням емісійних операцій є випуск банками цінних паперів. Через кризу 2014–2015 рр. українським банкам потрібно було наростити статутний капітал, що привело до збільшення обсягів емісії акцій (табл. 5).

З таблиці можна побачити частку випущених акцій у загальному обсязі емісії акцій, яка здійснювалася у 2020 році. Під час розгляду емісійних операцій потрібно звернути увагу на сукупну ринкову вартість акцій. Ліде-

ром емісії був АТ «Державний експортно-імпортний банк України» із сукупним обсягом емісії за аналізований рік у 6,840 млрд грн та часткою у загальному обсязі емісії акції 20,74%, останній у списку – АТ «Акцент Банк» із сукупним обсягом емісії 0,778 млрд грн. та часткою у загальному обсязі емісії акції 2,36%.

Виявивши, що цінні папери банків посідають провідне місце на фондовому ринку, проаналізуємо їх частку в інвестиційних операціях комерційних банків за 2017–2019 рр. (рис. 2).

Так, у 2018 році було здійснено найбільший обсяг у грошовому виразі як пасивних, так і активних операцій комерційними банками на ринку цінних паперів України. Активні операції протягом аналізованого періоду займають менше 15% в інвестиційній діяльності банків. Причиною цього є вже згадані активні емісії банків з метою докапіталізації. Для розуміння внутрішніх процесів функціонування банків на фондовому ринку необхідно детально розглянути стан розвитку операцій банків із цінними паперами (таблиця 6).

За даними таблиці 6 можна зробити такі висновки:

1. Коефіцієнт інвестиційної активності зріс на 44,81%, тобто банки є активними учасниками ринку, оскільки коефіцієнт активності інвестиційної діяльності зростає з темпом приросту 44,18% у 2020 році порівняно з 2018 роком і досягає 35,57%

2. Питома вага ОВДП у портфелі ЦП банків знизилась на 16,77%. Зниження частки ОВДП у портфелі

Таблиця 5

Емітенти, які зарєєстрували найбільші випуски акцій у 2020 році

№	Найменування емітента	Обсяг емісії, млрд грн	Частка у загальному обсязі емісії акцій, %
1	АТ «Державний експортно-імпортний банк України»	6,840	20,74
2	АТ «ПУМБ»	4,781	14,49
3	АТ «СБЕРБАНК»	4,300	13,04
4	АТ «ТАСКОМБАНК»	1,647	4,99
5	ПАТ АБ «Південний»	1,640	4,97
6	ПАТ «Банк Восток»	0,769	2,41
7	АТ «Акцент Банк»	0,778	2,36

Джерело: узагальнено автором за [8]

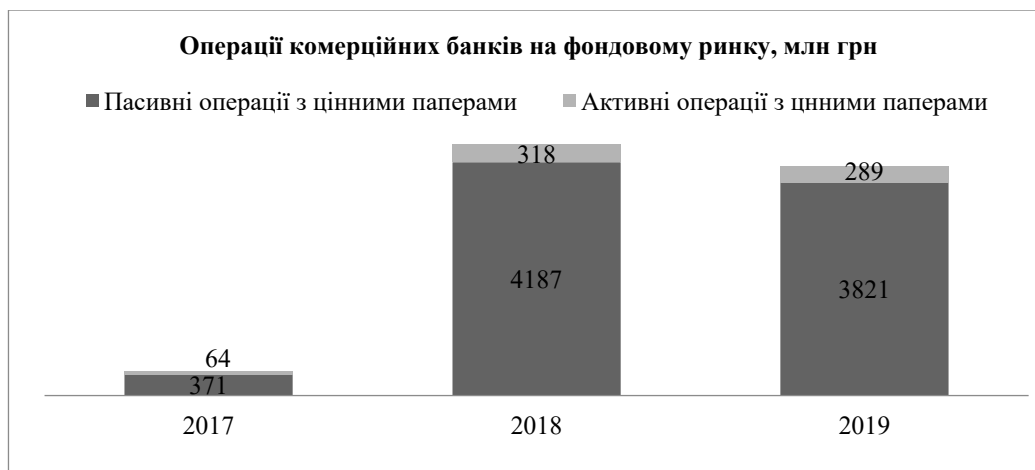

Рис. 2. Операції комерційних банків на фондовому ринку, млн грн

Джерело: розраховано автором за [8]

Таблиця 6

Аналіз сучасного стану розвитку операцій банків із цінними паперами

Показник	Станом на			Темп приросту, %
	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021	2020/2018
Портфель цінних паперів банків України	477284568	535 114 877	786 276 138	64,74%
у т. ч. ОВДП	378344026	334283085	518778929	37,11%
у т.ч. що рефінансуються НБУ	469943183	518672660	750579402	59,72%
Сукупні активи банків	19347095721	9826283732	210647482	14,26%
Коефіцієнт активності інвестиційної діяльності банків України	24,67%	26,99 %	35,57%	44,18%
Питома вага ОВДП у портфелі ЦП банків, %	79,27 %	62,47 %	65,98%	-16,77%
Питома вага ОВДП у сукупних активах банків, %	19,56 %	16,86 %	23,48%	20,04%
Питома вага ЦП, що рефінансуються НБУ у портфелі ЦП банків, %	98,46 %	96,93 %	95,46%	-3,04%

Джерело: складено авторами за даними [9]

цінних паперів банків є позитивним явищем, оскільки, інвестуючи в ОВДП, банки втрачають прибуток та кредитують економіку.

3. Портфель цінних паперів банків України приростом на 64,74%. Темп приросту портфеля цінних паперів банків України показує позитивну тенденцію розвитку інвестиційних операцій банків із цінними паперами.

Проаналізувавши діяльність банків із цінними паперами, можна виявити недоліки та проблеми, які потребують вирішення:

- низький рівень зацікавленості іноземних інвесторів у цінних паперах вітчизняних емітентів. Обсяг портфельних інвестицій зріс з 2017 року до 2019 року з 1803 млн дол. США до 5545 млн дол. США. Боргові фінансові інструменти українських банків з 2017 року не користувалися попитом, оскільки їх величина була від’ємною;

- недостатній рівень розвитку ринку цінних паперів в Україні. Обсяг торгів на організованому, біржовому ринку щодо ВВП у 2019 році почав збільшуватися до майже 8% у порівнянні з періодом спаду у 2014–2018 рр., але це все ще недостатньо фінансових інструментів, які би пропонували диверсифіковані шляхи інвестування;

- високі частки вкладень банків у депозитні сертифікати НБУ та ОВДП. Частка депозитних сертифікатів

НБУ та ОВДП у сукупних активах банків станом на кінець 2019 року становить 25%, але розвитку потребує ринок облігацій підприємств, який змогли б активізувати банки, працюючи посередниками у операціях з облігаціями підприємств, зменшуючи недовіру до емітентів облігацій;

- недостатня надійність вітчизняних рейтингових агентств, а саме: природна монополія на здійснення оцінки; відсутня чітка система розроблення та регулювання підходів до оцінки, що має забезпечувати прозорість діяльності банків; існує ризик домовленості між банком та рейтинговим агентством щодо встановленої оцінки (конфлікт інтересів).

- недоліки вітчизняного законодавства щодо функціонування фондового ринку;

- незначна частка використання похідних фінансових інструментів у діяльності банків.

Висновки. Проведене дослідження виявило загальну тенденцію до збільшення обсягів банківських операцій з цінними паперами, проте структура портфелів не є виваженою; особливим попитом серед цінних паперів у портфелях банків користуються ОВДП та депозитні сертифікати НБУ, що мають тенденцію до зростання. Задля підтримання позитивної тенденції та покращення якості операцій банків із цінними паперами можна виділити подальші шляхи: розвиток ринку цінних паперів завдяки удосконаленню законодав-

чої бази та розвитку органів нагляду; запровадження нових фінансових інструментів, зокрема деривативів та «зелених» облігацій; покращення контролю за

діяльність рейтингових агентств; розвиток інвестиційних операцій банків з цінними паперами шляхом залучення в портфелі цінні папери іноземних емітентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боршук І.В., Скибінська З.М., Шквір В.Д. Державне регулювання діяльності комерційних банків на фондовому ринку України. Львів, 2015. С. 358–363.
2. Дорошенко Н.О. Інвестиційний портфель комерційних банків України дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01. Харків, 2016. 256 с.
3. Парандій О.В. Напрями розвитку українського фондового ринку Європейський вибір – нові можливості для прогресу та зростання фінансової системи: *Тези доповідей VI Міжнародної науковопрактичної конференції «Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу» Київ: Крилиця, 2015. С. 41–49.*
4. Цивільний кодекс України: Закон України від 15.03.2001 р. № 435-IV. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 15.10.2021).
5. Основні показники діяльності банків України. Національний банк України (НБУ). URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision> (дата звернення: 15.10.2021).
6. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління НБУ від 28.08.2001р. № 368. Дата оновлення: 01.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> (дата звернення: 15.10.2021).
7. Цінні папери, крім акцій, випущені депозитними корпораціями (крім НБУ). Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms> (дата звернення: 15.10.2021).
8. Річні звіти НКЦПФР за 2015–2019 роки. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/about-us/annual-reports/> (дата звернення: 15.10.2021).
9. Огляд банківського сектору. НБУ. 2020. Випуск 1. URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=37585678> (дата звернення: 15.10.2021).

REFERENCES

1. Borshchuk, I. V., & Skybinska, Z. M., & Shkvir, V. D. (2015). Derzhavne rehulivannia diialnosti komertsiiynkh bankiv na fondovomu rynku Ukrainy [State regulation of activity of commercial banks on the stock market of Ukraine]. Lviv, 358–363. [in Ukrainian].
2. Doroshenko, N. O. 2016. Investytsiinyi portfel komertsiiynkh bankiv Ukrainy [Investment portfolio of commercial banks of Ukraine]. Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv. 256 p. [in Ukrainian].
3. Parandii, O. V. (2015) Napriamky rozvytku ukrainskoho fondovoho rynku Yevropeiskyi vybir – novi mozhlyvosti dlia prohresu ta zrostantia finansovoi systemy [Directions of development of the Ukrainian stock market European choice – new opportunities for progress and growth of the financial system]. *Proceedings from MIIM '12: VI Mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiia «Marketing innovatsii i innovatsii v marketingu» – The Sixth International Scientific and Practical Conference «Marketing of innovations and Innovations in Marketing»*. Kyiv. 41–49 [in Ukrainian].
4. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 15.03.2001 r. № 435-IV. [Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine of March 15, 2001 № 435-IV]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [in Ukrainian].
5. Osnovni pokaznyky diialnosti bankiv Ukrainy. Natsionalnyi bank Ukrainy (NBU). [Main performance indicators of Ukrainian banks. National Bank of Ukraine (NBU)]. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision> [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok rehulivannia diialnosti bankiv v Ukraini: Postanova Pravlinnia NBU vid 28.08.2001r. № 368 [On approval of the Instruction on the procedure for regulating the activities of banks in Ukraine: Resolution of the Board of the NBU of August 28, 2001. № 368]. Data onovlennia: 01.07.2020. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> [in Ukrainian].
7. Tsinni papery, krim aktsii, vypushcheni depozytnymy korporatsiiami (krim Natsionalnogo banku Ukrainy). NBU [Securities other than shares issued by deposit-taking corporations (excluding the NBU). NBU]. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms> [in Ukrainian].
8. Richni zvityy NKЦПФР за 2015–2019 roky. Natsionalna komisiia z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku [Annual reports of the NSSMC for 2015–2019. National Commission on Securities and Stock Market]. Retrieved from: <https://www.nssmc.gov.ua/about-us/annual-reports/> [in Ukrainian].
9. Ohliad bankivskoho sektoru. Natsionalnyi bank Ukrainy (2020) [Overview of the banking sector. National Bank of Ukraine.], 1. Retrieved from: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=37585678> [in Ukrainian].

Л. Е. Борисова, М. С. Мамуненко, Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова. Современные направления развития отечественных банковских операций с ценными бумагами.

Аннотация. Отечественный рынок ценных бумаг находится в процессе реформирования, и банки являются ведущими участниками этого рынка. **Целью** работы является анализ банковской деятельности на рынке ценных бумаг и конкретизация приоритетных видов деятельности ради разработки рекомендаций относительно потребностей настоящего. **Методика исследования.** Благодаря анализу статистических данных и законодательной базы относительно деятельности банков на фондовом рынке было исследовано состояние их деятельности на этом рынке и выделены приоритетные виды операций с ценными бумагами. **Результаты.** Последующее развитие нуждается в оптимизации правовой основы деятельности банков с ценными бумагами, помимо остального, в развитии инвестиционных операций банков с ценными бумагами путем привлечения в портфели ценных бумаг иностранных эмитентов. **Использование результатов проведенного анализа на практике** позволит сосредоточить внимание на приоритетных направлениях деятельности банка на рынке ценных бумаг.

Ключевые слова: коммерческие банки, ценные бумаги, фондовый рынок, инвестиционная деятельность банков, первичный рынок ценных бумаг.

Larysa Borysova, Maryna Mamunenko, Odessa I. I. Mechnikov National University. Modern directions of development of domestic banking operations with securities.

Annotation. The domestic securities market is in the process of reform, we also note that banks are leading participants in this market. There are currently no well-defined types of securities banking. During the study, we will highlight traditional and not traditional types of banking services in the securities market. We will also find an explanation for the constant increase in the volume of shares issued by banks, which made banks leaders in issuing shares among all functioning enterprises on the stock market. **The purpose** of the article is to analyze banking activities in the securities market and specify priority activities in order to develop recommendations on the needs of the current financial situation. **Methodology of research.** Based on the analysis of statistical data and the legislative framework on the activity of banks in the stock market, the state of their activity in this market was investigated and priority types of securities transactions were identified. **Findings.** The study found a general trend towards an increase in the volume of banking transactions with securities, but the portfolio structure is not weighted; DGDB (Domestic government debt bonds) and National bank of Ukraine deposit certificates, which tend to grow, have a special demand among securities in banks' portfolios. In order to maintain a positive trend, and improve the quality of banks' transactions with securities, subsequent ways can be distinguished: development of the securities market, thanks to the improvement of the legislative framework and the development of regulators; introduction of new financial instruments, in particular derivatives and green bonds; improved monitoring of rating agencies (insufficient reliability of domestic rating agencies, namely, a natural monopoly on evaluation; there is no clear system for the development and regulation of evaluation approaches etc.); development of investment operations of banks with securities by attracting foreign issuers in the portfolio of securities. **Practical value.** Using the results of the analysis in practice will allow focusing on the priority areas of the bank's activities in the securities market.

Key words: commercial banks, securities, stock market, investment activity of banks, primary securities market.